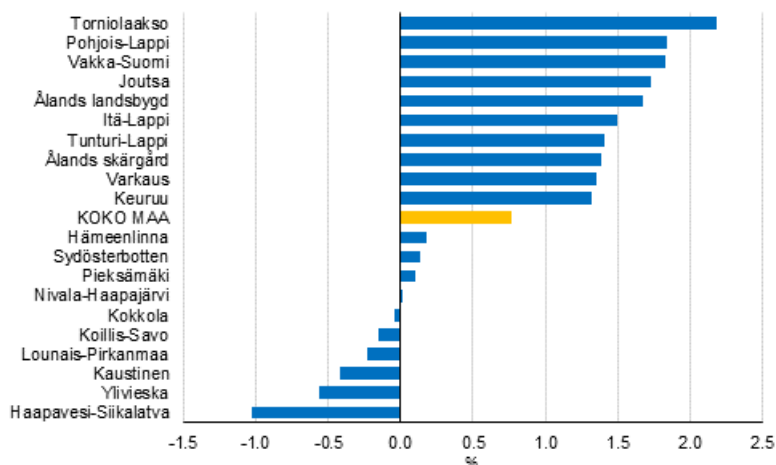

Tulonjaon kokonaistilasto 2015, tulokehitys alueittain

Asuntokuntien reaalitytulot kääntyneet kasvuun

Asuntokuntien mediaanitulo oli vuonna 2015 reaalisesti 0,8 prosenttia korkeampi kuin vuotta aikaisemmin. Eniten tulot kasvoivat Torniolaakson seutukunnassa, 2,2 prosenttia. Pohjois-Lapin ja Vakka-Suomen seutukunnissa tulojen kasvu oli 1,8 prosenttia. Heikointa tulokehitys oli Haapavesi-Siikalatvan seutukunnassa, missä tulot alenivat prosentin verran. Myös samoilla seuduilla sijaitsevien Ylivieskan ja Kaustisen seutukunnissa asuntokuntien reaalitytulot alenivat viime vuonna, ilmenee Tilastokeskuksen tulonjaon kokonaistilaston tiedoista.

Asuntokuntien mediaanitulojen vuosimuutos vuonna 2015, % Kymmenen suurimman ja pienimmän muutoksen seutukuntaa

Tulokäsitemediaanitulo on ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo, mediaani. Ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo = asuntokunnan käytettävissä oleva rahatulo jaettuna asuntokunnan kulutusyksiköluvulla.

Koko maassa asuntokuntien ekvivalentti mediaanitulo oli viime vuonna 22 750 euroa. Väestöltään suurimmassa Helsingin seutukunnassa vastaava tulo oli 25 680 euroa, missä kasvua edellisvuoteen verrattuna oli 0,8 prosenttia. Asuntokuntia Helsingin seutukunnassa on runsaat 700 000.

Tampereen seutukunnassa runsaan 190 000 asuntokunnan ekvivalentti mediaanitulo oli 22 400 euroa, mikä oli 0,9 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Samaan tulojen kasvuun ylsivät myös Turun seutukunnan 160 000 asuntokuntaa. Turun seutukunnassa asuntokuntien mediaanitulo oli 22 370 euroa.

Oulun seutukunnassa 110 000 asutokunnan ekvivalentti mediaanitulo oli 22 200 euroa, mikä oli reaalisesti 0,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014.

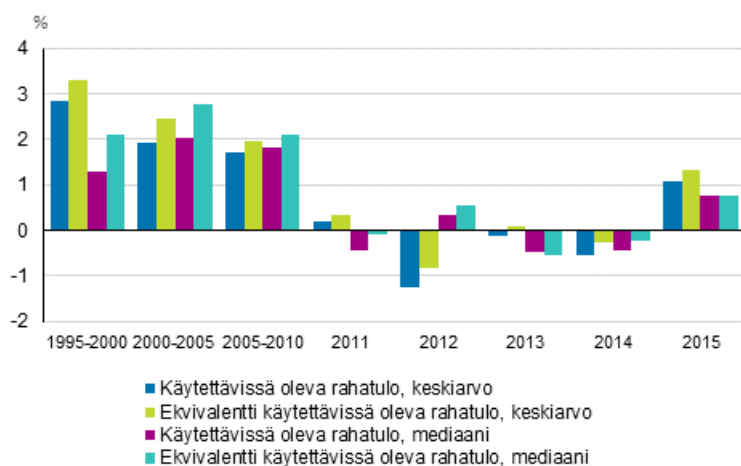
Eniten tuloja kasvattaneiden seutukuntien joukossa on sekä pieni- että suurituloisia seutukuntia. Suurituloisimpiin kuuluvat ahvenanmaalaiset seutukunnat Ålands landsbygd ja Ålands skärgård, joissa asutokuntien ekvivalentit käytettävissä olevat rahatulo olivat vuonna 2015 kaikki seutukunnat huomioiden korkeimmat: ensiksi mainitussa seutukunnassa 27 600 euroa ja jälkimmäisessä 25 690 euroa. Selvästi pienituloisimpia tässä joukossa olivat Joutsan asutokunnat, joiden ekvivalentti mediaanitulo oli 19 800 euroa.

Vähiten tuloja kasvattaneissa seutukunnissa asutokuntien tulotasot olivat kauttaaltaan alhaisia. Suurituloisimpia olivat Hämeenlinnan seutukunnan taloudet (23 000 €), pienituloisimpia Koillis-Savon asutokunnat (19 280 €).

Suomalaistalouksien tulokehityksessä nähtävissä valoa

Suomalaistalouksien tulokehitys on ollut viime vuosina heikkoa. Asutokuntien käytettävissä olevien rahatulojen reaalin vuosimuutos on ollut negatiivinen 2010-luvulla monena vuotena peräkkäin, mutta vuosi 2015 näyttää pitkään aikaan paremmalta: sekä keskiarvon että mediaanin mukaan asutokuntien tulot kasvoivat muutamaa edellisvuoteen verrattuna selvästi. Keskiarvolla mitattuna reaalityulojen kasvu ylitti viime vuonna prosentin rajan, mediaanituloilla mitattuna tulojen kasvu oli 0,8 prosenttia.

Asutokuntien tulojen reaaliset vuosimuutokset vuosina 1995–2015

Vuosien 1995–2000, 2000–2005 ja 2005–2010 tulomuutokset ovat kyseisten ajanjaksojen keskimääräisiä vuosimuutoksia

Sisällys

1. Asuntokuntien käytettävissä oleva rahatulo vuodessa keskimäärin 38 980 euroa.....	4
Palkka- ja omaisuustulot kasvoivat, yrittäjätulot vähenivät selvästi.....	4
2. Pienituloisia kuntia keskittynyt keskisen Päijänteen seudulle.....	6
Kauniaisten asuntokunnat selvästi suurituloisimpia.....	6
3. Pitkittynyt pienituloisuus yleisintä Rääkkylässä.....	8

Taulukot

Taulukko 1. Asuntokuntien tulot, reaali muutokset ja niiden vaikutus käytettävissä olevien rahatulojen muutokseen vuonna 2015. Tulot keskimäärin asuntokuntaa kohden, euroa vuodessa.....	5
---	---

Kuviot

Kuvio 1. Käytettävissä oleva rahatulo asuntokuntaa kohden vuonna 2015, mediaani. Suluissa mediaanitulon reaalin vuosimuutos vuonna 2015, %. 15 suuri- ja pienituloisinta kuntaa.....	6
Kuvio 2. Pitkittynyt pienituloisuus vuosina 1998 ja 2015. 20 korkeimman pitkittyneen pienituloisuusasteen kuntaa.	8
Kuvio 3. Pitkittynyt pienituloisuus vuosina 1998 ja 2015. 20 matalimman pitkittyneen pienituloisuuden kuntaa.....	9
Laatuseloste: tulojaon kokonaistilasto.....	10

1. Asuntokuntien käytettävissä oleva rahatulo vuodessa keskimäärin 38 980 euroa

Asuntokuntien käytettävissä olevat rahatulot olivat vuonna 2015 keskimäärin 38 980 euroa. Reaalisesti tämä oli 1,1 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Asuntokuntien mediaanitulo oli 31 590 euroa, missä kasvua edellisvuoteen oli 0,8 prosenttia. Mediaanitulo kuvaa keskivertoasuntokuntien tuloja ja niiden muutoksia keskiarvoa luotettavammin, koska mediaanin arvoon ei yksittäisillä huipputulonsaajilla ole juurikaan vaikutusta.

Palkka- ja omaisuustulot kasvoivat, yrittäjätulot vähenivät selvästi

Palkkatuloja asuntokunnat saivat vuonna 2015 keskimäärin 30 780 euron edestä, mikä on reaalisesti 0,5 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pitkittynyt taloustaantuma näkyy etenkin yrittäjätuloissa, joiden määrä oli vuonna 2015 peräti 5,3 prosenttia pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Yrittäjätuloja asuntokunnat saivat keskimäärin 2 160 euron edestä. Yrittäjätuloja maataloudesta asuntokunnat saivat viime vuonna keskimäärin 17,8 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Metsätalouden yrittäjätuloissa vastaava tulojen vähennys oli 9,8 prosenttia. Muut kuin maa- ja metsätalouden yrittäjätulot alenivat edellä mainittuja yrittäjätuloeria selvästi vähemmän, eli 1,4 prosenttia.

Omaisuustuloja asuntokunnat saivat vuonna 2015 keskimäärin 4 010 euron edestä, mikä oli 7,4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Omaisuustuloista eniten kasvoivat veronalaiset myyntivoitot, joita asuntokunnat saivat viime vuonna 14,6 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Osinkotuloja asuntokunnat saivat viime vuonna 3,1 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Tuotannontekijätulot koostuvat palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloista. Asuntokuntien tuotannontekijätulot olivat vuonna 2015 keskimäärin 36 950 euroa, mikä on 0,9 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Saadut tulonsiirrot asuntokuntaa kohden olivat keskimäärin 15 050 euroa, mikä on reaalisesti 2,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Saaduista tulonsiirroista kasvoivat eniten asumiseen liittyvät etuudet, jotka olivat viime vuonna 13,9 prosenttia suuremmat kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyysetuudet kasvoivat reaalisesti 6,0 prosenttia ja vanhuuden turvaan liittyvät etuudet 3,2 prosenttia. Opintoetuuksia asuntokunnat saivat viime vuonna 2,3 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Sairauksiin liittyvissä etuuksissa vastaava kasvu oli 0,4 prosenttia.

Saatuihin tulonsiirtoihin kuuluvista alaristä vähenivät toimintarajoittuneisuuteen (kuten työkyvyttömyys- ja vammaisetuudet) liittyvät etuudet (-2,7 %), muut toimeentuloturvaetuudet (kuten toimeentulotuki) (-1,3 %), lapsiperheiden tuet ja etuudet (-2,9 %) ja leskeyteen ja orpouteen liittyvät etuudet (-1,2 %).

Bruttotulot koostuvat palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloista sekä saaduista tulonsiirroista. Bruttotuloista ei ole vähennetty tuloveroja eikä pakollisia veronluonteisia maksuja. Bruttotuloja asuntokunnat saivat vuonna 2015 keskimäärin 52 000 euron edestä. Reaalisesti tämä oli 1,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014.

Veroja ja veronluonteisia maksuja asuntokunnat maksoivat tuloistaan vuonna 2015 keskimäärin 13 030 euron edestä, mikä on 2,1 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Taulukko 1. Asuntokuntien tulot, reaali muutokset ja niiden vaikutus käytettävissä olevien rahatulojen muutokseen vuonna 2015. Tulot keskimäärin asuntokuntaa kohden, euroa vuodessa

Tulolaji	Keskimäärin/asuntokunta vuonna 2015, €	Reaalinen vuosimuutos 2015, %	Kasvukontribuutio käytettävissä olevan rahatulon muutokseen, % -yksikköä
1. PALKKATULOT	30 782	0,5	0,4
1.1 joista: luontoisedut ja työsuhdeoptiot	438	2,3	0,0
1.1.1 joista: työsuhdeoptiot	62	21,6	0,0
2. YRITTÄJÄTULOT YHTEENSÄ	2 155	-5,3	-0,3
2.1. Yrittäjätulot maataloudesta	310	-17,8	-0,2
2.2. Yrittäjätulot metsätaloudesta	275	-9,8	-0,1
2.3. Yrittäjätulot muusta yrittäjätoiminnasta	1 570	-1,4	-0,1
3. OMAISUUSTULOT YHTEENSÄ	4 013	7,4	0,7
3.1. Osinkotulot	1 547	3,1	0,1
3.2. Vuokratulot	564	4,8	0,1
3.3. Myyntivoitot	1 334	14,6	0,4
3.4. Muut omaisuustulot	568	6,4	0,1
4. TUOTANNONTEKIJÄTULOT	36 951	0,9	0,8
5. SAADUT TULONSIIRROT YHTEENSÄ	15 054	2,5	0,9
5.1. Sairausajan toimeentuloturva	224	0,4	0,0
5.2. Toimintarajoituneisuuteen liittyvät tuet	1 422	-2,7	-0,1
5.3. Vanhuuden turva	8 614	3,2	0,7
5.4. Lesken ja muiden omaisten tuet	600	-1,2	0,0
5.5. Lapsiperheiden etuudet	1 097	-3,9	-0,1
5.6. Työttömyysturva	1 915	6,0	0,3
5.7. Asumisen tuet	608	13,9	0,2
5.8. Opintoetuudet	264	2,3	0,0
5.9. Muu toimeentuloturva	309	-1,3	0,0
6. BRUTTOTULOT	52 005	1,3	1,8
7. MAKSETUT TULONSIIRROT YHTEENSÄ	13 029	2,1	-0,7
8. KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT RAHATULOT	38 977	1,1	1,1

2. Pienituloisia kuntia keskittänyt keskisen Päijänteen seudulle

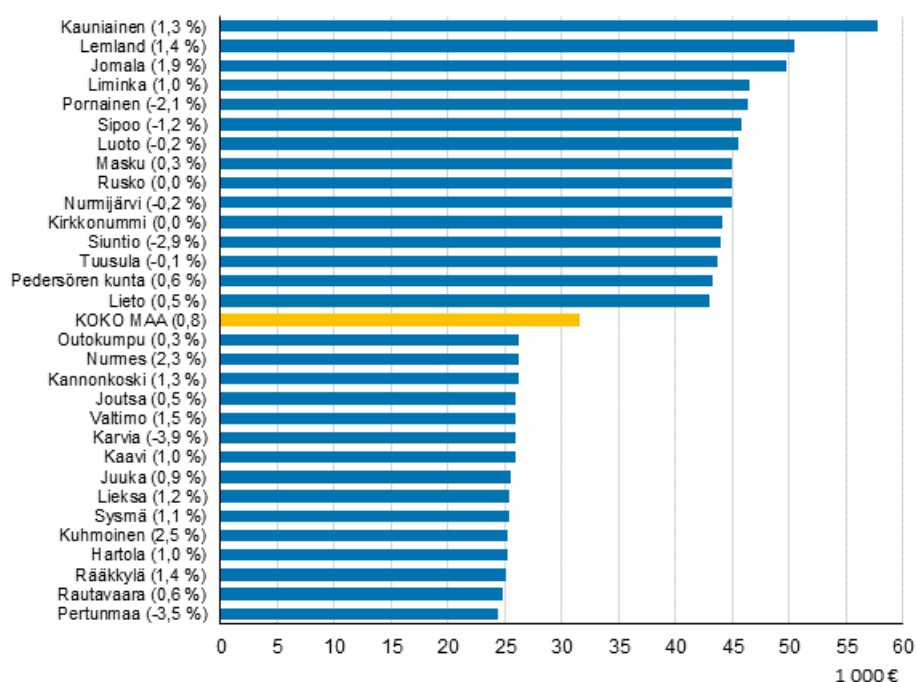
Kauniaisten asuntokunnat selvästi suurituloisimpia

Asuntokuntien kulutusyksikköskaalaamaton käytettävissä oleva mediaanitulo oli vuonna 2015 koko maassa 31 590 euroa. Reaalisesti se oli 0,8 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Selvästi suurituloisimpia olivat Kauniaisten asuntokunnat, joiden mediaanitulo oli viime vuonna 57 770 euroa. Tämä oli 1,3 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Seuraavaksi suurituloisimpia olivat ahvenanmaalaisten Lemlandin ja Jomalalan asuntokunnat. Lemlandissa asuntokuntien mediaanitulo oli 50 460 ja Jomalassa 49 740 euroa. Lemlandin asuntokuntien tulot olivat viime vuonna edellisvuoteen nähden 1,4 ja Jomalassa 1,9 prosenttia korkeammat kuin vuotta aikaisemmin.

Neljänneksi korkein mediaanitulo oli Oulun seudulla sijaitsevan Limingan asuntokunnilla, 46 460 euroa, missä korotusta edellisvuoteen oli prosentin verran. Seuraavina suurituloisimpien listalla olivat uusmaalaisten Pornaisten (46 310 €) ja Sipoon asuntokunnat (45 870 €). Myös Pohjanmaalla Pietarsaaren kupeessa sijaitsevan Luodon asuntokunnilla tulotaso oli korkea (45 600 €). Kaikissa näissä kunnissa asuntokuntien reaalitytulot alenivat vuonna 2015 jonkin verran.

Pienituloisimmat asuntokunnat ovat keskittyneet Keski-Suomen, Etelä-Savon ja Päijät-Hämeen maakuntien raja-alueilla sijaitseviin kuntiin sekä Itä-Suomeen. Ensiksi mainitulla alueella sijaitsee kaikista pienituloisin kunta Pertunmaa, missä asuntokuntien mediaanitulo oli viime vuonna 24 460 euroa. Tämä oli 3,5 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Muita samoilla seuduilla sijaitsevia matalatuloisia kuntia ovat Hartola (25 310 €), Kuhmoinen (25 310 €), Sysmä (25 330 €) ja Joutsa (25 970 €). Näissä kunnissa asuntokuntien tulotaso kasvoi jonkin verran vuonna 2015. Myös pohjoissavolainen Rautavaara (24 780 €) ja pohjoiskarjalainen Rääkkylä (25 060 €) ovat jo monen vuoden ajan sijoittuneet asuntokuntien mediaanituloilla mitattuna kaikista pienituloisimpien kuntien joukkoon.

Kuvio 1. Käytettävissä oleva rahatulo asuntokuntaa kohden vuonna 2015, mediaani. Suluissa mediaanitulon reaalin vuosimuutos vuonna 2015, %. 15 suuri- ja pienituloisinta kuntaa

Väestöltään maan suurimmassa kunnassa Helsingissä asuntokuntien käytettävissä olevan rahatulon mediaani oli viime vuonna 32 260 euroa, mikä oli reaalisesti 1,6 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Espoossa asutokuntien käytettävissä oleva mediaanitulo oli 9 400 euroa suurempi kuin Helsingissä, eli 41 610 euroa, mikä oli prosentin verran enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vantaalla asutokuntien mediaanitulo oli viime vuonna 35 820 euroa, mikä on pari prosentin kymmenystä enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Tampereella ja Turussa asutokuntien mediaanitulot olivat pääkaupunkiseudun isoihin kuntiin verrattuna selvästi matalammat: Tampereen asutokunnilla mediaanitulo 27 570 euroa ja Turussa 26 360 euroa. Kumpikin oli noin prosentin verran enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Oulussa asutokuntien mediaanitulo oli viime vuonna 30 420 euroa, missä kasvua edellisvuoteen verrattuna oli lähes prosentin verran.

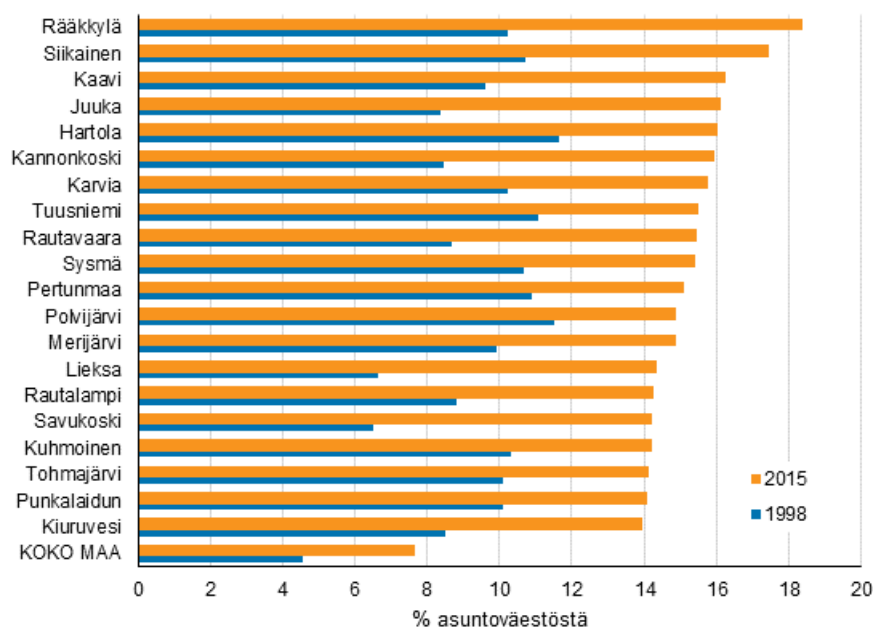
Edellä kuvatut tulot ovat asutokuntakohtaisia mediaanitulotietoja, jotka eivät huomioi asutokuntien kokoeroja. Esimerkiksi Helsingissä, Tampereella ja Turussa on asutokuntien keskikoko noin 1,8 henkilöä, mutta Oulussa, Vantaalla ja Espoossa selvästi yli kahden henkilön. Tällä tekijällä on jonkin verran vaikutusta asutokuntakohtaisten tulojen tasoihin ja niiden eroihin eri kunnissa. Asutokuntien koko- ja rakenne-erot huomioivat niin sanotut ekvivalentit tulotiedot löytyvät tämän julkistuksen yhteydessä julkaistavista [tietokantataulukoista](#).

3. Pitkittynyt pienituloisuus yleisintä Rääkkylässä

Suomen asuntoväestössä oli vuonna 2015 runsaat 410 000 pienituloiseksi luokiteltua henkilöä, mikä oli 7,7 prosenttia koko asuntoväestöstä. Vuotta aikaisemmin pitkittyneesti pienituloisia oli 12 000 henkilöä enemmän, jolloin pitkittyneen pienituloisuuden aste oli 7,9 prosenttia. Pitkittyneesti pienituloiseksi luokitellaan Euroopan Unionin käyttämässä menetelmässä henkilöt, jotka ovat eläneet pienituloisessa taloudessa tilastovuoden lisäksi kolmen edellisvuoden aikana vähintään kaksi kertaa.

Pitkittynyt pienituloisuus on odotetusti yleisintä kunnissa, joissa asuntokuntien tulotaso on alhainen (kuvio 2). Suomen kunnista pitkittynyt pienituloisuus on yleisintä pohjoiskarjalaisessa Rääkkylän kunnassa, missä 18,4 prosenttia kunnan asuntoväestöstä oli pitkittyneesti pienituloinen vuonna 2015. Satakuntalaisessa Siikaisten kunnassa vastaava suhdeluku oli 17,5 prosenttia. Pohjois-Savon Kaavin, Pohjois-Karjalan Juuan ja Päijät-Hämeen Hartolan kunnissa pitkittyneesti pienituloisten osuus koko asuntoväestöstä ylitti 16 prosentin rajan.

Kuvio 2. Pitkittynyt pienituloisuus vuosina 1998 ja 2015. 20 korkeimman pitkittyneen pienituloisuusasteen kuntaa

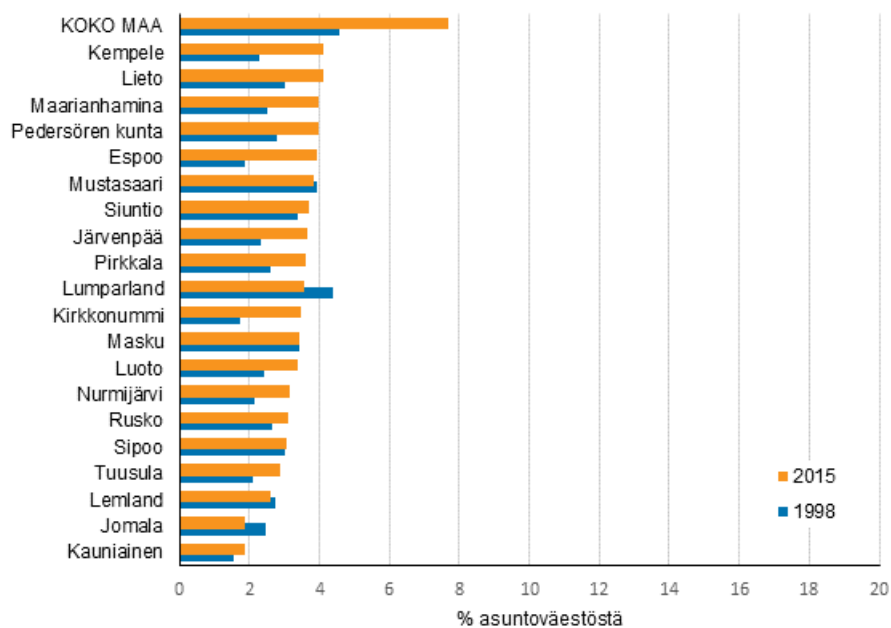

Luonnollisesti vähiten pitkittyntä pienituloisuutta esiintyy kunnissa, joissa yleinen tulotaso on korkea (kuvio 3). Kauniaisissa vain 1,9 prosenttia kunnan asuntoväestöön kuuluvista oli pitkittyneesti pienituloinen vuonna 2015. Ahvenanmaalaisissa Jomalan ja Lemlandin kunnissa vastaavat suhdeluvut olivat 1,9 ja 2,6 prosenttia. Uusmaalaisissa Tuusulan ja Sipoon kunnissa pitkittyneesti pienituloisia oli 2,9 ja 3,1 prosenttia asuntoväestöstä.

Väestöltään suurissa kunnissa pitkittyneen pienituloisuuden aste oli viime vuonna Helsingissä 6,2 prosenttia, Vantaalla 4,3 prosenttia, Espoossa 3,9 prosenttia, Tampereella 9,6 prosenttia ja Oulussa 8,9 prosenttia. Suurista kaupungeista korkein pitkittyneen pienituloisuuden aste oli Turussa, jossa se kohosi viime vuonna 10,9 prosenttiin.

Pitkittynyt pienituloisuus on viime vuosina alentunut lähes poikkeuksetta kaikissa kunnissa. Toistaiseksi korkeimmillaan pitkittynyt pienituloisuus oli 2010-luvun vaihteessa, josta se on tasaisesti tullut muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta alaspäin lähes kaikissa kunnissa.

Kuvio 3. Pitkittynyt pienituloisuus vuosina 1998 ja 2015. 20 matalimman pitkittyneen pienituloisuuden kuntaa

Pienituloisuutta on kuvattu tarkemmin koko maassa ja eri väestöryhmissä tulonjakotilaston [pienituloisuusjulkaisussa](#).

Laatuseloste: tulojaon kokonaistilasto

1. Tilastotietojen relevanssi

Tulojaon kokonaistilasto on vuosittain laadittava koko väestön kattava tilasto, joka kuvaa asuntoväestön ja asutokuntien käytettävissä olevien rahatulujen jakautumista Suomessa. Sen kuvauskohteet ovat tuloerojen yleinen kehitys kansallisin käsittein, alueellinen tulokehitys sekä pitkäaikaisarkistot. Tulojaon kokonaistilaston perusaineisto kattaa koko väestön. Koko väestön kattavana aineistona tulojaon kokonaistilasto ei sisällä otantavirhettä. Tietoja on saatavilla vuodesta 1995 alkaen.

Tulojaon kokonaistilaston tietosisältö perustuu täysin hallinnollisiin rekistereihin. Tilaston tavoitteena on muodostaa rekisteritietojen pohjalta asutokunnan käytettävissä olevat rahatulot samoin periaattein kuin Tilastokeskuksen tulojakotilastossa. Rekisterit eivät kata kaikkia tulotietoja, joten tulokäsite on näiltä osin puutteellinen. Merkittävimmät puuttuvat tuloerät ovat korkotulot sekä eräät kotitalouksien välisiin tulonsiirtoihin liittyvät tulot. Tilaston tuloikätyksikkönä on yhteiseen asumiseen perustuva asutokunta eikä tulojakotilastointia koskevien suositusten mukainen yhteiseen tuloikätykseen perustuva kotitalous. Lisäksi kansainvälisistä suosituksista poiketen tulojaon kokonaistilaston tulokäsite sisältää veronalaiset luovutusvoitot (myyntivoitot). Tarkemmin tilastojen vertailukelpoisuutta tarkastellaan tämän laatuselosteen luvussa 6.

Tilastokeskus julkaisee myös edustavaan väestöotokseen perustuvaa tulojakotilastoa, jossa julkaistaan tietoa kotitalouksien tuloista kattavammalla tulokäsitteellä ja suositusten mukaisella kotitalouskäsitteellä. Otokseen perustuvan tulojakotilaston tiedot ovat kansainvälisesti vertailukelpoisia ja sen tietosisältö perustuu EU:n tulo- ja elinolotilastoista (EU-SILC) antamaan asetukseen. Tulojakotilastossa julkaistaan tulojakoindeksit pidemmällä ajanjaksolla (vuodesta 1966 alkaen) kuin tulojaon kokonaistilastossa (vuodesta 1995 alkaen). Otokseen rajoitusten vuoksi otokseen perustuva tulojakotilasto ei sovellu tarkan aluetason tulojakotarkasteluihin tai useamman vuoden tulotietoja vaativien indeksien tuottamiseen väestöryhmittäin. Tulojaon kokonaistilaston tehtävänä on täydentää otospohjaista tulojakotilastoa näiltä osin.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tulojaon kokonaistilasto on koko väestön kattava tilastoaineisto, joka kootaan henkilötasolla useista hallinnollisista aineistoista ja rekistereistä. Siten tilasto sisältää yksityiskohtaista tietoa koko väestön ja kaikkien asutokuntien tuloista.

Tulojaon kokonaistilaston laadinnassa on käytetty seuraavia hallinnollisia aineistoja ja tilastorekistereitä:

- Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä ja Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskeva tietokanta
- Verohallituksen verotietokanta
- Kansaneläkelaitoksen eläkevakuutus-, sairausvakuutuskorvaus- ja kuntoutusrekisteri, elatustukirekisteri, opintotukirekisteri sekä asumistukirekisteri
- Terveystietojen ja hyvinvoinnin laitoksen toimeentulotukirekisteri
- Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta
- Finanssivalvonnan (FIVA) tiedot (ansiosidonnaiset työttömyyspäivärahat)

Tilaston kohdeperusjoukon muodostaa asuntoväestö (vuoden viimeisenä päivänä). Tilaston ulkopuolelle rajautuvat pysyvästi ulkomailla asuvat, osoitteettomat ja laitosväestö (esimerkiksi pitkäaikaisesti vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa tai sairaaloissa asuvat). Asuntoväestön ulkopuolelle jäävän väestön osuus kokonaisväestöstä on parin prosentin luokkaa (vajaan 120 000 henkilöä).

Henkilötason tulorekisterit yhdistetään kokonaisrekisteriaineistoksi henkilötunnuksen avulla. Perusjoukko määritetään Tilastokeskuksen tietovaraston asumismuotomuuttujan perusteella. Asumismuotomuuttuja kuvaa sitä, kuuluuko henkilö asuntoväestöön vai ei. Asutokunnat muodostetaan rakennus- ja

huoneistonumeron perusteella. Asuntokuntien tulot muodostetaan laskemalla yhteen samassa asuntokunnassa asuvien henkilöiden tulot.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilaston lähdeaineistona käytetään pelkästään hallinnollisia rekisteriaineistoja, joten tilaston laatu on siten suoraan riippuvainen lähdeaineistojen laadusta. Väestötietojen osalta laatua on selvitetty esimerkiksi Tilastokeskuksen väestö- ja asuntokantatilastojen laatuselosteissa. Rekisteriaineistojen laatua tutkitaan vertaamalla tulonjaon kokonaisaineiston tietoja muihin tilastolähteisiin, kuten Verohallituksen, Kelan, Eläketurvakeskuksen ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastojulkaisuihin. Tietojen kattavuutta ja oikeellisuutta tutkitaan vertaamalla tietoja otospohjaisen tulonjakotilaston tulo- ja tulonjakoindikaattoreihin ja kansantalouden tilinpidon kotitalouksien sektoritilin käytettävissä olevan tulon määritelmään. Vertailuja tehdään säännöllisesti vuosittain ja niistä voi tarkemmin tiedustella Tilastokeskuksesta.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tulonjaon kokonaistilasto laaditaan vuosittain. Tilastossa esitettävät tiedot ovat lopullisia ja ne julkaistaan noin vuosi tilastovuoden päättymisen jälkeen. Julkaisuaikataulun määrittää tuotannossa käytettävien rekisteriaineistojen valmistuminen, viimeinen tuotannossa käytettävä aineisto saadaan tuotantoon 11 kuukautta tilastovuoden päättymisestä. Julkaisupäivät on koottu julkaisukalenteriin. Tuloja koskevat tiedot kuvaavat koko vuoden tietoja.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tulonjaon kokonaistilaston tietoja julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla osoitteessa www.tilastokeskus.fi *Tulot ja kulutus* -aihealueen alla. Aineistosta tehdään myös erityisselvityksiä asiakkaan pyynnöstä.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tulonjaon kokonaistilaston tulonimikkeistöön tehtiin päivityksiä ja täydennyksiä vuoden 2014 tilastossa. Tiedot muodostettiin täydennetyllä tulokäsitteellä tilastovuoteen 2010 asti. Tämän vuoksi tulonjaon kokonaistilaston aikasarja ei ole kokonaan vertailukelpoinen vuosien 1995-2009 ja 2010-2015 välillä. Tulonjaon kokonaistilastossa metsätulojen laskentamenetelmä uudistettiin, kuntoutusrahojen muodostumista tarkennettiin ja uusia tuloeriä lisättiin tulonimikkeistöön.

Uusia tuloeriä ovat elatustuki, saatu elatusapu, verottomat apurahat ja asevelvollisten päivärahat. Maksettu elatusapu lisättiin myös maksettuihin tulonsiirtoihin veronluonteiseksi maksuksi henkilöille, jotka ovat vähentäneet elatusmaksuja verotuksessa. Elatustuki saadaan suoraan Kelan rekistereistä, mutta saatu elatusapu on johdettu elatusmaksujen maksajien verovähennystiedoista. Myös kuntoutusrahojen muodostamiseen tehtiin tarkennuksia poistamalla henkilöiden kuntoutusrahoista se osuus, joka ohjautuu suoraan työnantajalle.

Metsänmyyntitulot muodostetaan tilastovuodesta 2010 alkaen suoraan lopullisen verotuksen tiedoista, kun ne aikaisemmin pohjautuivat Verohallinnon vuosi-ilmoitustietoihin ja niistä tilastossa laskettuihin laskennallisiin metsätalouden kustannuksiin. Koko maan tasolla muutos alentaa asuntokuntien saamia metsätuloja (netto) muutamalla sadalla miljoonalla eurolla, esimerkiksi vuonna 2013 tämä oli 285 miljoonaa euroa. Eroa vanhan ja uuden laskentatavan välillä selittää suurelta osin metsätuloihin tehtävät tulojen hankintakustannukset, joita verotuksessa hyväksytään selkeästi enemmän kuin mitä niitä vanhassa laskentamenetelmässä tilastossa oletettiin.

Uudistetussa laskentamenetelmässä metsätulot ja niistä maksetut verot vastaavat paremmin toisiaan, ja esimerkiksi puunmyyntitulojen mahdolliset jaksotukset eri vuosille eivät tuota epäloogisuuksia aineistoon. Uudistuksen myötä nyt myös metsätalouden yrittäjätulot muodostetaan muiden yrittäjätulojen tapaan suoraan verotettavien tulojen perusteella.

Uusista tuloeristä elatustuki kasvatti asuntokuntien bruttotuloja vuonna 2013 noin 179 miljoonalla eurolla, verottomat apurahat 149 miljoonalla eurolla, saatu elatusapu 125 miljoonalla eurolla ja asevelvollisten päivärahat 38 miljoonalla eurolla. Kuntoutusrahojen laskentamenetelmän muutos alensi asuntokuntien saamia bruttotuloja noin 37 miljoonalla eurolla. Maksettu elatusapu vähensi tuloja noin 124 miljoonaa euroa.

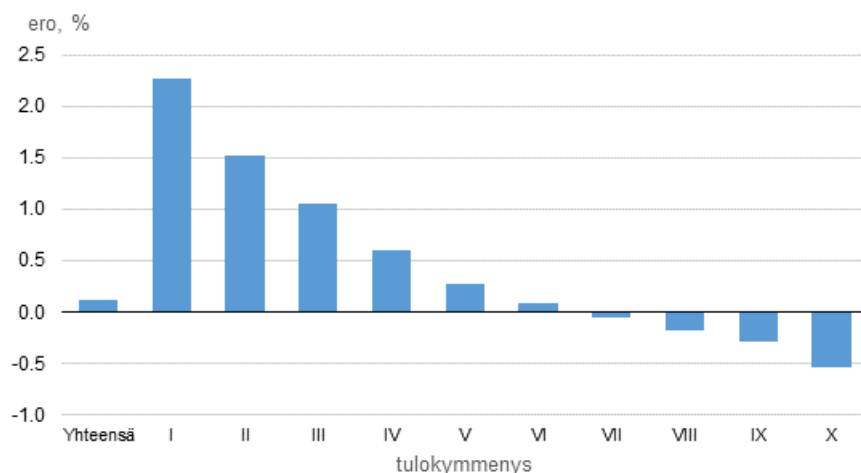
Metsätulojen laskentamenetelmän muutoksen ja uusien tuloerien lisäämisen yhteisvaikutukset jäivät kokonaisuudessaan varsin pieneksi, sillä esimerkiksi vuonna 2013 muutosten myötä asuntokuntien käytettävissä olevien rahatulojen määrä kasvoi vajaat 50 miljoonaa euroa.

Muutokset kohdentuvat eri tavoin tulojakaumaan. Tietojen vertailukelpoisuuteen on eniten vaikutusta pienituloisille kohdentuvilla elatustuella ja -avulla. Käytettävissä olevien rahatulojen Gini-kerroin alenee muutosten myötä vuonna 2013 noin 0,3 prosenttiyksikköä. Muutos johtuu pääasiassa elatustuesta.

Koko maan tasolla tehdyillä tulonimikkeistön päivityksillä ei juurikaan ollut vaikutuksia asuntokuntien keskimääräiseen käytettävissä olevaan rahatuloon vuonna 2013. Mediaanituloa muutokset kasvattivat 0,5 prosenttia. Tulokymmenyksittäin tarkasteltuna tehdyt muutokset vaikuttivat eniten pienituloisimpien tulokymmenysten tuloihin, esimerkiksi pienituloisimmassa tulokymmenyksessä päivitetty ekvivalentti käytettävissä olevan rahatulon keskiarvo oli 2,2 prosenttia suurempi verrattuna vanhaan tulokäsitteeseen. Toiseksi pienituloisimmassa tulokymmenyksessä vastaava ero oli 2 prosenttia.

Suurituloisimmissa tulokymmenyksissä tulonimikkeistöpäivitysten vaikutus oli päinvastainen. Suurituloisimmassa tulokymmenyksessä keskimääräinen ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo oli päivitetyllä tulokäsitteellä noin puoli prosenttia matalampi verrattuna vanhaan tulokäsitteeseen.

Tulonimikkeistön päivitysten vaikutukset tulokymmenysten ekvivalenttiin käytettävissä olevan rahatulon keskiarvoon vuonna 2013, %

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tulonjaon kokonaistilaston lisäksi Tilastokeskus julkaisee myös edustavaan väestöotokseen perustuvaa tulojakotilastoa, jossa julkaistaan tietoa kotitalouksien tuloista kansainväliset suositukset täyttävillä tulo- ja kotitalouskäsitteillä. Tulonjaon kokonaistilaston tulokäsite vastaa periaatteessa tulojakotilaston käytettävissä olevien rahatulojen määritelmää. Kokonaistilastossa käytettävissä oleviin rahatuloihin kuitenkin luetaan kansainvälisistä suosituksista poiketen myös veronalaiset luovutusvoitot. Tämän käsitteellisen eron lisäksi tulonjaon kokonaistilaston ja otospohjaisen tulojakotilaston väliset erot aiheutuvat tulokäsitteen kattavuuden eroista, tuloikäytöyksikön (kotitalous/asuntokunta) eroista ja tulojakotilaston otantavirheestä.

Hallinnolliset rekisterit eivät kata kaikkia tuloeria, jolloin nämä erät jäävät tulonjaon kokonaistilastosta puuttumaan. Tällaisia tuloeria ovat lähdeveron alaiset korkotulot (eli miltei kaikki korkotulot), osa

kotitalouksien välisistä saaduista tulonsiirroista ja verottomat tulot ulkomailta. Otospohjaisessa tulonjakotilastossa nämä tuloerät kerätään haastattelemalla kotitalouksia. Eräitä rekisteriperusteisia tuloeria ei ole muodostettu kokonaistilastoon tai niitä ei ole saatavilla koko ajanjaksolle, joten ne eivät ole mukana kokonaistilaston tulokäsitteessä. Tällaisia tuloeria ovat elatustuet (rekisteritieto v. 2010 alkaen), äitiysavustukset, maksetut elatusavut sekä kiinteistöverot.

Rekistereistä saatavien rahamääräisten tulojen osuus kotitalouksien kaikista rahamääräisistä tuloista on kuitenkin varsin suuri. Rekistereistä puuttuvat tuloerät voivat kohdentua tietyille väestöryhmille ja olla tämän vuoksi merkittäviä (esimerkiksi kotitalouksien väliset tulonsiirrot opiskelijoille ja yksinhuoltajille).

Otospohjaiseen tulonjakotilastoon on muodostettu myös laskennallisia eriä, joista tärkein on ns. omistusasujien laskennallinen asuntotulo. Tulonjaon kokonaistilastoon laskennallista asuntotuloa ei ole muodostettu. Asuntolainojen korot ovat osa laskennallista asuntotuloa, joten niitä ei oteta huomioon tulonjaon kokonaistilastossa.

Tulonjakotilastossa ja siihen perustuvassa EU:n tulo- ja elinolotutkimuksessa (EU-SILC) tulonkäyttöyksikkö on yhteisen tulonkäytön perusteella muodostettu kotitalous, joka määritetään päivittämällä rekistereistä saatuja asuntokuntatietoja haastattelussa. Rekistereihin pohjautuvassa tulonjaon kokonaistilastossa tulonkäyttöyksikkö on väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistonumeron perusteella määrittyvä asuntokunta. Vertaamalla tulonjakotilaston otoksella kotitalouksia ja asuntokuntia on todettu, että kotitalous ja asuntokunta ovat runsaassa 90 prosentissa samoja. Noin 98 prosentissa tapauksista asuntokunta ja kotitalous ovat joko samoja tai ne eroavat yhdellä henkilöllä (+/- 1 henkilö). Erot ovat opiskelijoilla muita väestöryhmiä suurempia.

Verotustietoihin perustuva veronalaiset tulot -tilasto kuvaa luonnollisten henkilöiden veronalaisia tuloja, vähennyksiä ja veroja. Sen kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin tulonjaon kokonaistilaston. Veronalaiset tulot -tilaston tilastoyksikkö on tulonsaaja. Tilastosta puuttuvat ne tuloerät, jotka eivät kuulu henkilöverotuksen piiriin.

Tulonjakotilastot kuvaavat kotitaloussektorin tuloja ja tulonsiirtoja ja ovat siten kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin tulo- ja tulonkäyttötilin laajennus. Verrattaessa tulonjakotilaston tai tulonjaon kokonaistilaston koko maan tulosummia kansantalouden tilinpidon tulo- ja tulonkäyttötilin eriin on otettava huomioon erot sektorin rajaamisessa, eräissä määritelmässä ja tilastojen laatimismenetelmässä. Erojen johdosta kansantalouden tilinpidon ja tulonjakotilastojen luvut esimerkiksi kotitalouksien käytettävissä olevan tulon vuosimuutoksista saattavat erota tuntuvastikin toisistaan. Kansantalouden tilinpidon käytettävissä olevaan tuloon mm. sisältyy laskennallinen asuntotulo, mutta eivät myyntivoitot (hallussapitovoitot).

Lisätietoja

Pekka Ruotsalainen 029 551 2610

Vastaava tilastojohtaja:

Jari Tarkoma 029 551 3625

toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Tulonjaon kokonaistilasto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-3279 (pdf)